

„overbeviste om, at deres Stater bør fortsætte deres Deltagelse i Folkeforbundets Arbejde, har konstateret, at deres Regeringer er bestemt paa at opretholde den Løfte for deres Optraeden, som de har angivet ved at erklære, at de betragter Sanktionssystemet under de nuværende Forhold og efter den Praksis, der er anvendt i de forløbne Aar, som værende af ikke-obligatorisk Karakter. De mener forøvrigt, at denne Sanktionernes ikke-obligatoriske Karakter ikke blot bestaar for en særlig Gruppe af Stater, men at den bestaar for alle Medlemmer af Folkeforbundet. De er overbeviste om, at det er i Folkeforbundets Interesse, at man udtrykkelig konstaterer denne Ret til fri Vurdering. Det er ud fra disse Synspunkter, at de forbereder deres Deltagelse i Drøftelsen af den Rapport, som 28-Mands-Udvalget har forelagt Forsamlingen til Bedømmelse.“

Ordlyden in extenso af dette Kommuniqué (paa Fransk) findes optaget nedenfor som Bilag 2.

— Under Delegeretforsamlingens Generaldebat i September 1938 var der en lang Række Taler vedrørende Pagtens Art. 16; der blev herunder bl. a. fremsat følgende Erklæringer:

Sveriges Udenrigsminister R. Sandler henviste til Professor Undéns Udtalelser i 28-Mands-Udvalget i Januar 1938 og citerede dernæst den ovennævnte Passus i Kommuniquéet fra Udenrigsministermødet i København i Juli 1938. Minister Sandler fremhævede, at det for Folkeforbundets egen Skyld er af Vigtighed at se Kendsgernerne i Øjnene og at konstatere, at Sanktionsbestemmelsen i Praksis er blevet en fakultativ Bestemmelse; det drejer sig ikke om at sikre en Undtagelsesstilling for visse Lande, idet Retten til fri Vurdering af Betingelserne for Iværksættelse af Sanktioner tværtimod bestaar for alle Medlemmer af Folkeforbundet.

Hollands Udenrigsminister, J. Patijn, nævnte de saakaldte „Direktiver“ fra Forsamlingen i 1921, hvorved man allerede den Gang enedes om en noget friere Fortolkning af Pagtens Art. 16*). Han ci-

terede dernæst Hovedpunktet i de „eks-neutrale“ Landes Fælles-Kommuniqué (i Genève) den 1. Juli 1936 (se Beretning til Rigsdagen om 17. Forsamling, Bilag 4, Side 52). Siden da er den manglende Universalitet i Folkeforbundet blevet endnu større, ligesom den i Pagten forudsatte Nedrustning er udeblevet, og Kaprustninger kommet i Stedet. Dette har fuldstændig forrykket Baggrunden for Medlemsstaternes Pligt til Deltagelse i økonomiske Sanktioner; disse har faaet samme fakultative Karakter som de militære Sanktioner. I Øjeblikket at deltage i Sanktioner vilde være ensbetydende med at slutte sig til den ene af de nu overfor hinanden staaende Stormagtslejre, og dette kan ikke med Rimelighed forlanges af smaa Lande.

Minister Patijn understregede særlig Staternes Handlefrihed overfor Passage-retsspørgsmaalet (Pagtens Art. 16, 3. Stk.), og sagde derhos, at Holland ogsaa maatte se Pagtens Art. 10 i Lys af den nuværende Opfattelse af Pligterne efter Art. 16.

Den britiske Delegerede Earl de la Warr udtalte, at Forsamlingen burde erkende den faktiske Situation, og at der efter den engelske Regerings Mening under de nuværende Forhold ikke kan siges at bestaa nogen automatisk Pligt for Medlemsstaterne til Deltagelse *hverken i militære eller i økonomiske* Sanktioner. Der maa imidlertid være en almindelig Pligt for Medlemsstaterne til efter *indbyrdes Raadførelse* at undersøge, om, og i bekræftende Fald i hvilken Udstrækning, de i givet Tilfælde mener at kunne iværksætte de i Art. 16 omhandlede Foranstaltninger. Under saadanne gensidige Konsultationer maa hver Stat have Ret til at skønne over, i hvilket Omfang dens egen Stilling vil tillade Deltagelse i Sanktioner, og Staterne vil i saa Henseende naturligt tage Hensyn til Omfanget af Deltagelse fra andre Medlemmers Side. Den engelske Regering anser det imidlertid af største Vigtighed for Folkeforbundets Fremtid, at den Grundsætning opretholdes, at Angreb paa en Medlemsstat

*) Disse Direktiver findes optrykt i Motiverne til Lov af 16. Novbr. 1935 angaaende Iværksættelse af Foranstaltninger i Henhold til Folkeforbundspagtens Art. 16, 1. Stk. (se Rigsdagstidende 1935—36, Tillæg A, Sp. 2129—34).